

FLERE OG FLERE BOR ALENE

Antallet af mennesker, der bor alene, er stigende i Danmark. I dag består knap 40 procent af alle husholdninger af én person, og især antallet af 30-60-årige, der bor alene, vokser markant. Og der er langt fra tv-seriernes singlestjerner på høje hæle til det billede af de aleneboende, som seniorforsker **KIRSTEN GRAM-HANSSEN** beskriver her.

Kirsten Gram-Hanssen har været projektleder, **Toke Haunstrup Christensen** har lavet de kvalitative interview, **Rune Holst Scherg** har lavet registeranalyserne, og **Rikke Skovgaard Christensen** har lavet analyserne vedrørende værdiundersøgelsen.

"Antallet af husstande bestående af kun en person er de sidste 25 år steget fra godt 613.000 husstande i 1981 til knapt 965.000 husstande i 2006 – en stigning på 57 procent."

Svagere tilknytning til arbejdsmarkedet, lavere indkomst og dårligere uddannelse, mindre lykkelige, mindre tilfredse med livet og en større følelse af ikke at have indflydelse på egen tilværelse. Sådan lyder beskrivelsen af, hvordan mange aleneboende i aldersgruppen 30-60 år har det sammenlignet med jævnaldrende, der ikke bor alene. På en række parametre hører de aleneboende til blandt de socialt mest udsatte. Og det resultat var en overraskelse for Kirsten Gram-Hanssen, der står i spidsen for undersøgelsen af de aleneboendes livsvilkår: "Vores undersøgelse tyder på, at mennesker, der bor alene, er mindre tilfredse med livet end andre. Men samtidig viser vores interviews, at aleneboende sætter stor pris på den mulighed for selv at bestemme, som deres livssituation giver dem."

GODT AT BO ALENE?

"Det er jo en positiv udvikling, at folk kan få råd til at bo alene, og at det er accepteret. Men det er ikke ensbetydende med, at aleneboende er lykkelige", understreger Kirsten Gram-Hanssen. "Vores undersøgelse viser, at der er problemer forbundet med udviklingen. Det at bo alene er ikke kun en manifestation af individets ønsker. Det er også et resultat af nogle sociale processer, som isolerer dårligt stillede og svage mennesker, hvilket kan mindske civilsamfundets mulighed for og evne til at støtte og hjælpe."

IKKE SINGLER

Kirsten Gram-Hanssen bruger ikke betegnelsen 'singer', for den er upræcis. "Du kan jo godt være single og bo sammen med dine børn eller andre voksne. I undersøgelsen fokuserer vi på folk, der bor alene, og bruger betegnelsen aleneboende eller en-personers husstande. Personer, som har børn, men ikke bor sammen med dem, bliver opfattet som aleneboende, ligesom personer, som er gift eller indgår i et fast parforhold, men som bor alene, også defineres som aleneboende. Antallet af personer i husstanden er den interessante faktor i denne undersøgelse."

STATISTIK OG INTERVIEWS

Projektet om de aleneboendes livssituation bygger på kvalitative interviews med aleneboende og forskellige typer data om hvem, der bor hvor. Også data fra Den danske værdiundersøgelse fra 2008 indgår. Her er godt 1500 mennesker interviewet om, hvordan de opfatter deres livssituation. En del af de interviewede bor alene, og deres svar kan sammenholdes med besvarelserne fra de øvrige deltagere.

NÆSTEN EN MILLION HUSSTANDE

Gruppen af mennesker, der bor alene, består både af unge, der har forladt barndomshjemmet, fraskilte, enker og enke-mænd, der har mistet deres ægtefælle/partner og personer, der har levet det meste af deres liv alene og som vil fortsætte med det. Antallet af husstande bestående af kun en person er steget de sidste 25 år fra godt 613.000 husstande i 1981 til knapt 965.000 husstande i 2006 – en stigning på 57 procent. Det betyder, at næsten 40 procent af alle husstande er på en person.

STØRST STIGNING I GRUPPEN 30-60 ÅR

Inden for alle aldersgrupper er andelen af personer, der bor alene, steget i perioden 1981 og 2006. Men stigningen i antallet af aleneboende mellem 30 -60 år har været den primære årsag til den samlede stigning i antallet af aleneboende. Andelen af 30-60 årige, der bor alene, er steget fra 9,1 procent til 16,1 procent – en stigning på 76 procent. Samlet set har konsekvensen af udviklingen været, at personer, der bor alene i 2006, i langt højere grad end i 1981 er mellem 30 og 60 år og i mindre grad over 61 år.

FLEST KVINDER BOR ALENE

Forskellen mellem kønnene er blevet mindre mellem 1981 og 2006, fordi stigningen i aleneboende var lavere blandt kvinder, end den var for mænd. Andelen af mænd, der bor alene, steg fra 13,1 procent i 1981 til 21,6 procent i 2006,

DE 30-60-ÅRIGE ALENEBOENDE

- Godt 60 procent er mænd
- 60 procent har aldrig været gift, hvilket er tre gange flere end blandt andre
- Næsten 30 procent er skilt, hvilket er næsten fire gange så mange som blandt andre
- Kun halvdelen har børn, hvilket er væsentligt færre end blandt andre, hvor omkring 90 procent har børn
- Omkring en fjerdedel er i et fast forhold
- Næsten 30 procent er uden beskæftigelse
- Andelen af førtidspensionister er knap 18 procent, hvilket er fire gange så mange som blandt andre
- Uddannelsesniveaet og gennemsnitsindkomsten er væsentligt lavere end blandt jævnaldrende, der ikke bor alene.

mens andelen af kvinder, der bor alene, i den samme periode steg fra 18,8 procent til 24,1 procent.

Et er de faktuelle oplysninger om aleneboende. Noget andet er de sociale og økonomiske forhold og de aleneboendes egen vurdering af deres liv. Og her er Kirsten Gram-Hanssen klar i mælet. "Der tegner sig et entydigt billede: De aleneboende vurderer generelt deres livssituation som markant dårligere end andre gør."

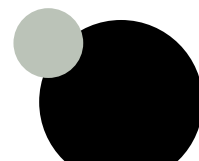
MINDRE LYKKELIGE

Cirka halvdelen af dem, der ikke bor alene, svarer, at de er meget lykkelige – uanset aldersgruppe. Det samme gør kun lidt under en tredjedel af de aleneboende – altså en forskel på ca. 20 procentpoint i alle aldersgrupper. Kirsten Gram-Hanssen kalder det "en meget markant forskel."

Når man spørger til de aleneboendes vurdering af 'nuværende helbred', 'lykke' og 'tilfredshed med livet', er tendensen markant. Hvis man bor alene, er der større sandsynlighed for at svare, at man ikke er meget lykkelig, at man ikke har et godt eller meget godt helbred, og endelig at man ikke er meget tilfreds med livet. Det ser således ud til, at det at bo alene i sig selv har en negativ effekt på den enkeltes vurdering af egen livssituation. Kirsten Gram-Hanssen tager dog et forbehold: "Vi kan ikke afgøre, hvorvidt det at bo alene medfører, at man opfatter sin livssituation som dårligere, end hvis man ikke bor alene, eller om sammenhængen skyldes, at dem, der opfatter deres livssituation som dårlig, i højere grad kommer til at bo alene."

EN INDIKATOR PÅ PROBLEMER

Især mellemgruppen af aleneboende, de 30-60-årige, skiller sig ud fra de jævnaldrende. Det at bo sammen er det mest almindelige i denne aldersgruppe. Derfor er det at bo alene for de 30-60-årige ofte en indikator på, at der er sociale og/

"På en række parametre hører de aleneboende til blandt de socialt mest udsatte."

eller økonomiske problemer. Flertallet i denne gruppe er mænd, og flere end gennemsnittet er skilt eller har aldrig været gift. Der er ligeledes flere ledige og førtidspensionister i gruppen end blandt de jævnaldrende, der ikke bor alene.

KVINDERNE EN UNDTAGELSE

Der er en undtagelse i billedet af aldersgruppen 30-60 år: "For et mindretal af de aleneboende kvinder synes fravær af samboende at hænge sammen med en succesfuld karriere. Således er der større chance for at have en høj indkomst, hvis man er aleneboende end ikke aleneboende kvinde i aldersgruppen 30-60 år. Vi har kun tallene og kan blot opstille hypoteser om årsagerne," siger Kirsten Gram-Hanssen.

MERE UDE END HJEMME

"Forestillingen om de unge, urbane mennesker, der bor alene og nyder tilværelsen er ikke det billede, der tegner sig, når man kigger på data", konstaterer Kirsten Gram-Hanssen. Hun fortæller også, at de kvalitative interviews giver adgang til de aleneboendes overvejelser om selvstændighed, individualitet og fremtid. "Nogle af de interviewede bruger meget tid med venner, sport og kulturoplevelser, og for dem er hjemmet kun i mindre grad stedet for det daglige sociale liv. Balancen mellem livet hjemme og ude kan være anderledes end hos dem, der bor sammen med andre."

PLADS TIL DET INDIVIDUELLE

"Mange informanter fortæller, at hjemmet er det sted, hvor de kan lukke døren og selv bestemme. De afviser ikke at flytte sammen med en partner igen, hvis den rette skulle komme forbi. Men de overvejer meget, hvordan de kan opretholde friheden og det individuelle i det fælles. Det kan skyldes, at de har dårlige erfaringer fra tidligere forhold og vil undgå gentagelser, men det kan også hænge sammen med de generelle samfundsmæssige tendenser til, at individets behov og udfoldelse kommer mere i centrum."

"Når dårligt stillede bor alene, mindskes civilsamfundets mulighed for og evne til at støtte og hjælpe."

Flere af de interviewede har faste partnere men har ikke planer om at bo sammen, fordi det betyder tab af frihed. Tendensen kaldes LAT efter det engelske 'living apart together' eller på dansk 'særbo.'

AT SKABE HJEMFØLELSE ALENE

"I dag er mere end en tredjedel af de danske boliger kun beboet af en person. Når vi nu ved, at det at skabe et hjem for mange mennesker er tæt knyttet sammen med at etablere en familie, hvad sker der så, når man bygger hjemfølelse alene?" Svaret på det og mange andre spørgsmål leder Kirsten Gram-Hanssen nu efter i det fyldige materiale.

KIRSTEN GRAM-HANSEN

Seniorforsker, ph.d.
Statens Byggeforskningsinstitut
Aalborg Universitet
kgh@sbi.dk

LÆS MERE

Aleneboendes boligbehov – en kvantitativ analyse af husstande bestående af en person. Rune Holst Scherg, Kirsten Gram-Hanssen og Rikke Skovgaard Christensen. SBI, 2009.

One-person households – a growing challenge for sustainability and housing policy. Kirsten Gram-Hanssen; Rune Holst Scherg; Rikke Skovgaard Christensen. 2009.

Solo Living – the meaning of home for persons living alone. Toke Haunstrup Christensen. 2009.